

פעולת לימוד התורה על האדם

1. ויקרא כב פסוק לא: "וְשִׁמְרֶתֶם מִצְוֹתַי וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי ה'".
ויקרא רבה פרשה לה אות ז: "ועשיתם אותם" - א"ר חנינא בר פפי, אמר להם, **אם שמרתם את התורה הריני מעלה עליכם כאלו עשיתם עצמכם.**

2. סוכה דף נב ע"ב:

תנא דבי רבי ישמעאל - **אם פגע בך מנוול זה - משכהו לבית המדרש**, אם אבן הוא נימוח, אם ברזל הוא מתפוצץ.
 אם אבן הוא נימוח - דכתיב הוי כל צמא לכו למים, וכתיב אבנים שחקו מים.
 אם ברזל הוא מתפוצץ - דכתיב הלא כה דברי כאש נאם ה', וכפטיש יפוצץ סלע.

3. מסכת אבות דרבי נתן פרק ו:

מה היה תחילתו של רבי עקיבא?
 אמרו, בן ארבעים שנה היה ולא שנה כלום. פעם אחת היה עומד על פי הבאר.
 אמר: מי חקק אבן זו?
 אמרו לו: המים שתדיר נופלים עליה בכל יום.
 אמרו לו: עקיבא אי אתה קורא "אבנים שחקו מים"?
 מיד היה רבי עקיבא דן קל וחומר בעצמו: **מה רך פסל את הקשה, דברי תורה שקשה כברזל על אחת כמה וכמה שיחקו את לבי שהוא בשר ודם.** מיד חזר ללמוד תורה.
 הלך הוא ובנו וישבו אצל מלמדי תינוקות.
 אמר לו: רבי למדני תורה.
 אחז רבי עקיבא בראש הלוח, ובנו בראש הלוח. כתב לו אלף בית ולמדה. אלף תיו ולמדה, תורת כהנים ולמדה.
 היה לומד והולך עד שלמד כל התורה כולה.

א. מהר"ל – התורה מוציאה לפועל את נשמת האדם

4. מהר"ל, תפארת ישראל פ"ג: (התורה מוציאה לפועל את המעלה הנשמית של האדם)

האדם, עם מעלת נפשו האלקית, אשר כבר אמרנו שיש לו נפש אלקית.. אין מעלת נפשו בפועל, והוא מיוחד מבין כל הנמצאים, עליונים ותחתונים.. כי העליונים – שלימותם בפועל ואינם צריכים להוציא שלמותם אל הפועל, והתחתונים זולת האדם – אין להם ג"כ יציאה אל הפועל, כי מה שנבראו עליו, אין השתנות.
אך האדם – הוא בכח ויוצא אל הפועל.. וכמה שהוא יוצא אל הפועל נשאר בכח לצאת עוד תמיד.
 ולפיכך אמר "לא ימוש ספר התורה הזה מפניך", כי אחר שהאדם שלמותו בכח, צריך שיהיה כל עמלו ופועלו בדבר שהוא שלמותו האחרון אשר נברא בשבילו.
 כמו שאמר הכתוב "אדם לעמל יולד", כי תכלית מעלתו הוא אל העמל שהוא יציאה לפועל.
 ודבר זה מחייב תורה מן השמיים, למי שיודע מעלת הנפש ומדרגתה שהיא מן השמיים.. ולכך השלמתה ע"י תורה ומצוות.

5. אורות התורה פרק ו סעיפים א, ה: (התורה מעוררת ומעצימה את הצדדים האידיאלים שבאדם)

א. מה שלומדים בקדושה - מתעדן על ידו הרצון והשכל ביחד, והאורה האלהית באה ממקור העצמי של הנשמה וממלאה את כל הוייתה, והחיים הרוחניים מתפשטים על כל קצות המהות, כדרך שמתפשט הדם במרוצתו לכל קצות הגוף.

אבל כל לימוד חילוני - מכל מדע בעולם, אינו מחיה כי אם אותו החלק המיוחד שהוא מכוון אליו. וזהו יסוד ההבדל שבין קודש לחול מצד הכמותיות, לבד מההבדל, היותר נשגב באין ערוך, שמצד האיכותיות.

ה. יש מגמה אחת לתורה, לעורר את הצד הרוחני העליון שבאדם, שיהיה עסוק במושכלות קדושות, ויהיה סר משיקוע בהמי גופני, שמדלדל את כח עצמיותו.

ג. הרב קוק והרב דסלר – התורה מהפכת ג"כ את הצדדים הרעים בנפש לטובה**6. הרב אליהו דסלר¹ – מכתב מאליהו, ח"ד עמ' 35: (התורה מאירה מחשכי הנפש ומהפכת צדדים רעים לטובים)**

ישנן שתי דרכים בעבודת ה': דרך כבישת היצר ושבירתו, ודרך הפיכת הרע לטוב, דהיינו לגלות את האור מתוך החושך עצמו...ומדה זו קיימת בתורה הקדושה.

יש בתורה אור חזק מאד, שביכולתה להאיר לכל מחשכי הנפש.

כדאמרו חז"ל (ירושלמי חגיגה) "הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו – שהמאור שבה מחזירו למוטב".

לא רק שמאיר שם בחושך אלא שמהפך את החושך עצמו לאור. כאשר אדם לומד תורת השי"ת ומתמסר אליה בכל ליבו...התורה נעשית חלק מעצמותו, רוחניות התורה משפיעה בו קדושה והתקרבות אל השי"ת.

7. הרב קוק, אורות הקודש חלק א עמוד א 'חכמת הקודש הפועלת':

חכמת הקודש - היא נעלה מכל חכמה, בזה, שהיא מהפכת את הרצון והתכונה הנפשית של לומדיה לקרבם לאותה הרוממות שהיא בעצמה מתעצמת בה.

מה שאין כן כל החכמות העולמיות - אף על פי שהן מציירות ענינים נשגבים יפים ואציליים, (א) אין להן אותה התכונה המפעלית, להמשיך את המהות העצמית של ההוגה בהן אל ערכן, (ב) ובאמת אין לה יחס כלל ליתר הכחות והעצמיות של האדם, חוץ מכחו המדעי לבד.

¹ הרב אליהו אליעזר דסלר - 1892 - 1953. נולד בלטביה. אביו, ראובן דב דסלר, היה תלמידו של אחד מחשובי תנועת המוסר - הרב שמחה זיסל זיו, "הסבא מקלם". למד בישיבת קלם אצל הרב צבי הירש ברוידא, חתנו של "הסבא מקלם". תקופה זו הותירה בו את חותמה, וכל חייו הוא ראה את עצמו כבן טיפוחיה של ישיבת קלם. ב-1928, נסע עם אביו לאנגליה לצורך טיפול רפואי של האב. הוא החליט להישאר באנגליה ונתמנה לרב. בשנת 1947 נענה להזמנת הרב יוסף שלמה כהנמן לכהן כמשגיח רוחני בישיבת פוניבז', עלה לארץ והתיישב בבני ברק. שיחות המוסר שנשא בישיבה ידועות גם היום בעולם הישיבות. הרב דסלר נפטר בפתאומיות מהתקף לב ב-1953. לאחר מותו של הרב דסלר ערכו מספר תלמידים שלו את ספרו המרכזי "מכתב מאליהו", שיצא בחמישה כרכים.

וטעם הדבר הוא, כי כל עניני הקודש - ממקור חיי החיים הם באים, מיסוד החיים המהוה את הכל, ויש בכח התוכן המקודש להוות המון ברואים לאין תכלית, לנטוע שמים וליסד ארץ, וקל וחומר להטביע צורה חדשה ומבולטת על הנפש ההוגה.

וכל המדעים של חול - אין בהם זה הכח, **כי הם אינם מחדשים ומחוללים חדשות מצד עצמם**, אלא הם מציירים ומציגים לפני ההשקפה השכלית את מה שהוא נמצא במציאות,

ועל כן אינם יכולים גם לעשות את ההוגה בהם לבריה חדשה, לעקור אותו מעצמיות תכונותיו הרעות, ולהעמידו במצב של מציאות חדשה, טהורה וחיה באור החיים האמתיים, העומדים לעדי עד.

8. ברכות יז.: אמר רבי חמא ברבי חנינא למה נסמכו אהלים לנחלים דכתיב (במדבר כד) "נחלים נטיו כגנות עלי נהר כאהלים

נטע...". לומר לך מה נחלים מעלים את האדם מטומאה לטהרה, אף אהלים מעלים את האדם מכף חובה לכף זכות.

הרב קוק עי"ן אי"ה ברכות פרק שני יד.

טהרת האדם עם יסוד המים מכל הטומאות שבתורה, יש בו רמז, באשר טומאות המעשים והמדות והדיעות כולן באות מחסרון השקפתו של האדם על עניין היותו בעוה"ז מצד פרטיותו, בגך ולא כתושב, ועליו להשתמש בדברים שמוצא [רק] להפיק על ידם תכליתו הנצחי המעולה.

ע"כ כשיבא במים - שמה יצויר גירותו. כי האדם אי אפשר לו להיות קבוע ותושב במים, רק על זמן מועט, ע"י איזה הכנה, ויבין מזה דה"ה בהיותו על הארץ, שהיא על המים, הרי הוא כגר בתוכה, ויכסוף לשום עקר מגמתו אל הטוב והחכמה הצדקה והמשרים, שהם קיימים לעד.

כמו כן אוהלים, נקראו אהלי חכמה בשם אהלים, לשון ארעי, מפני שהדבר המביא ליקרת ההנהגה המעולה, הוא **בהיות הציורים הגסים של קביעותו בעניני עוה"ז החומריים יסורו ממנו ורק ע"י לימוד התורה והגיון החכמה, ישתלמו דעותיו בזה**, ויצא מכף חובה לכף זכות, לשום מעיינו בדברים שהם קיימים לעד.

כי מלבד הטבת התכונות, שבא ע"י הלימוד, בהיותו משכיל לדעת את הטוב לעשותו, **יש בקביעות האהלים, להמשיך רגש קדוש טבעי לכל הבא להסתופף בצילם**, עד שרגשותיו יתהפכו מגסותם לצד עילוי וקדושה, **כענין הטהרה של הטומאה ע"י הטבילה, שבאה בסגולה ע"י חק תורת ד' תמימה.**

ד. הרב אבינר – ע"מ שהתורה תפעל על האדם הוא צריך לתת לעשות זאת, להפתח אליה

9. הרב שלמה אבינר, חיי עולם עמ' 15-12:

(ג) ערכו של התלמוד הוא בחוללו מהפכה פנימית בתוך אישיותו של הלומד.. **אדם הלומד תורה נהפך לאיש אחר, איש שחפץ יותר בעשיית הטוב.**

(א) ישאל השואל, וכי מדוע יש להיפך לאיש אחר? וכי האדם כמות שהוא אינו טוב?

אלא, "האלקים עשה את האדם ישר" (קהלת ז כט) ובראו "בצלם אלקים" (בראשית א כז), אך בהופעה בפועל "יצר לב האדם רע מנעוריו" (בראשית ח כא). האדם מצד יצירתו האלקית כולו טוב, אך כשהוא מוצנח ממרומי היותו הנשמתי אל תוך המציאות הקודרת – הוא מסתבך, חוטא ומתבלבל..

(ג) **לאדם יש גם יצרים שליליים, רצונות אפלים, בזויים וקטנוניים, אך ע"י הלימוד מתעוררים בתוכו כוחות אדירים של רצון אל טוב**..

(י) אם האדם נשאר אחר הלימוד כפי שהיה טרם הלימוד או אם הלימוד הוסיף לאדם רק נדבכים אינטלקטואליים של ידיעות - אין זה הלימוד שעליו אנו מדברים.